

رام پنجم شهریور

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازوده‌ی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی‌ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

- تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
- محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.
- اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام برایم بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

پنجم شهریور

این روز به خاطر زاده شدن دو پهلوان نامدار و وطن دوست اهمیت دارد. نخست آن که روز چهارشنبه

پنجم شهریور سال ۱۱۶۸ (۴ ذیحجه ۱۲۰۳ق) عباس میرزا در قصبه‌ی نوا (آمل) از توابع بخش لاریجان

شهرستان آمل زاده شد. حدود صد و چهل سال بعد در ۱۳۰۹ هم غلامرضا تختی به دنیا آمد.

یکشنبه پنجم شهریور ۱۲۸۹ (۲۱ شعبان ۱۳۲۸ق) پس از سقوط مستبدین و استقرار دوباره‌ی مشروطه،

حاجی امام جمعه خویی در مقام یکی از پنج مجتهد ناظر بر امور شرعی به مجلس رفت و کار خود را آغاز

کرد. درست یک سال بعد در دوشنبه پنجم شهریور ۱۲۹۰ (۳ رمضان ۱۳۲۹ق) محمدعلی شاه که برای پس

گرفتن تاج و تخت خود عهد و پیمانش را زیر پا گذاشته و دوباره به ایران تاخته بود، در در قصبه ایوان کیف

بر چند دسته از سربازان دولتی غلبه کرد. اما در نهایت شکست خورد و تا یک دهه بعد هم مشروطه در ایران

نهادینه شده بود و هم سلسله‌ی قاجار کم کم از قدرت کنار گذاشته شدند. با این همه دودمان نوآمده‌ی پهلوی

هم با حمله‌ی خارجی روبرو شد و در پنجم شهریور سال ۱۳۲۰ محمدعلی فروغی که به صدارت رسیده بود

با بولارد انگلیسی و اسمیرنوف روسی که نمایندگان متفقین اشغالگر ایران بودند مذاکره کرد، با این تدبیر که تهدید اشغال ایران را به فرصتی تبدیل کند و ایران را هم به صورت کشوری مستقل و شریک در پیروزی متفقین در اتحادیه‌ی ایشان وارد نماید.

در چنین روزی به سال ۱۳۳۴ سناد ارتش اداره‌ای به نام اطلاعات تأسیس کرد که همه روزه اخبار محرمانه نیروهای سه‌گانه را جمع‌آوری و تسلیم رییس ستاد می‌کرد. در ۱۳۳۹ شاه در یک کنفرانس مطبوعاتی به شدت به سلامت انتخابات مجلس بیستم حمله کرد و نتیجه‌اش را مردود دانست، و این به دنبال رسوایی‌های برخاسته از تقلب در این انتخابات بود. جریانی که باعث شده بود چند تن از مدیران و سردبیران جراید دکتر منوچهر اقبال را مورد حمله قرار دهند و از شاه برکناری او را تقاضا کرده بودند. در همین روز دکتر بقائی، حسین مکی، دکتر علی‌آبادی و حاج سید جوادی در اتاق دادستان تهران حاضر شدند و علیه انتخابات اعلام جرم کردند، و دکتر علی‌امینی هم در مصاحبه‌ای انتخابات دوره بیستم را ننگین ترین انتخابات ادوار اخیر دانست. در نتیجه دکتر منوچهر اقبال از نخست وزیری کناره‌گیری کرد و شاه جعفر شریف امامی وزیر صنایع و معادن را به سمت نخست وزیر تعیین کرد.

در سایر نقاط جهان این روز با جنگهای پیاپی همراه بوده است. در ۱۱۵۵ قوای انگلیسی زیر فرمان ژنرال ویلیام هوو در نبرد لانگ آیلند در جایی که امروز منطقه‌ی بروکلین در نیویورک است، بر سپاه جرج واشنگتن غلبه کرد. در ۱۱۷۲ شهر تولون در برابر جمهوری نوپای فرانسه سر به شورش برداشت و به ناوگان اسپانیا و انگلیس اجازه داد شهر را تصرف کنند. در نتیجه ارتش انقلابی فرانسه شهر را در محاصره گرفت، و در ۱۱۹۲ ناپلئون ارتش بزرگ متحد روسیه و اتریش و پروس را در نبرد درسدن شکست داد. در این جنگ بزرگ ۱۳۵ هزار فرانسوی در برابر ۲۱۴ هزار سرباز روس و آلمانی و اتریشی صف آراستند و تلفاتشان ده

هزار کشته و زخمی فرانسوی و ۳۸ هزار تن از قوای متحد بود. در ۱۲۱۱ هم عقاب سیاه رهبر سرخپوستان ساوک خود را تسلیم ارتش آمریکا کرد و به این ترتیب جنگهای این قبیله با سپیدپوستان خاتمه یافت.

سردیس عقاب سیاه

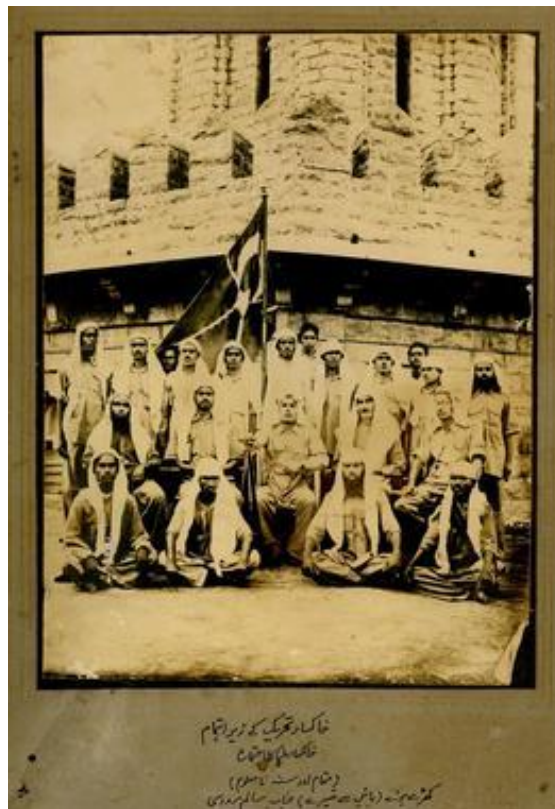
نبرد لانگ آیلند

در پنجم شهریور سال ۱۲۷۵ کوتاهترین نبرد تاریخ جهان بین زنگبار و انگلستان در گرفت. در این نبرد کشتی‌های توپدار انگلیسی قصر سلطان زنگبار -خالد بن برگاش- و پایتختش را به توپ بستند و در نتیجه جنگی که ساعت ۹ صبح آغاز شده بود پس از حدود ۴۰ دقیقه با پیروزی انگلیسی‌ها پایان یافت. در این نبرد ۵۰۰ زنگباری کشته و زخمی شد و از طرف انگلیسی‌ها هم فقط یک ملوان زخم برداشت!

این روز در ضمن با نسل‌کشی اقلیتهای قومی هم پیوندی دارد. چون در ۱۳۲۱ نازی‌ها یهودیان شهر سارنی در لهستان را که شمارشان بین چهارده تا هجده هزار تن بود، اعدام کردند، و در ۱۳۶۱ یک دیپلمات نظامی ترک به نام آتیلا آلتیکات در اوتاوای کانادا به انتقام نسل‌کشی ارمنیان به دست یک گروه شبه‌نظامی ارمنی کشته شد.

از نظر روابط بین‌الملل هم در ۱۳۷۰ مولداوی از شوروی استقلال یافت و در ۱۳۸۲ اولین نشست شش‌جانبه برای حل بحران اتمی کره‌ی شمالی با حضور این کشور و روسیه و چین و آمریکا و ژاپن و کره‌ی

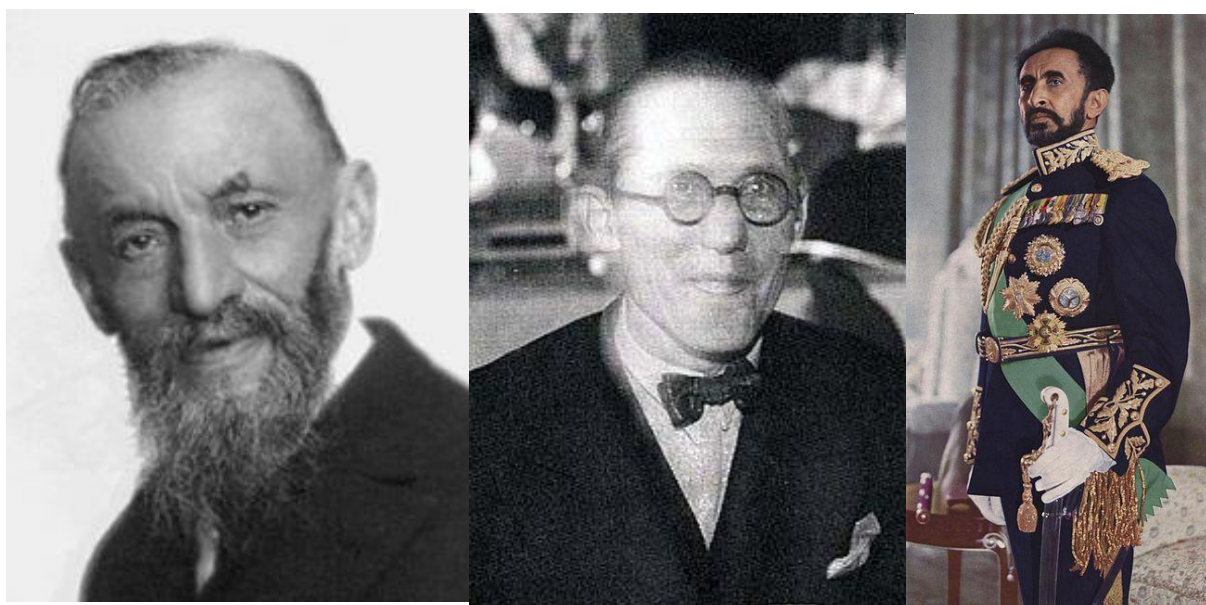
جنوبی برگزار شد

بنیانگذاران جنبش خاکساریه

پنجم شهریور از نظر فرهنگی و فنی هم روز مهمی بوده است. در ۱۲۳۸ کشف نفت در تیتوسویل پنسیلوانیا به نخستین بهره‌برداری اقتصادی از چاه نفت منتهی شد. در ۱۳۱۲ اولین انجیل به زبان آفریکانس چاپ شد و در ۱۳۱۸ اولین هواپیمای جت که یک هاینکل هی ۱۷۸ بود به آسمان پرید. در ۱۳۳۵ نیروگاه اتمی کالدر هال در انگلستان به شبکه‌ی برق سراسری وصل شد و اولین نیروگاه الکتریکی اتمی به شمار آمد، و در ۱۳۸۲ بهرام به نزدیکترین فاصله‌اش (حدود ۵۵/۷۶ میلیون کیلومتر) با زمین طی شصت هزار سال گذشته رسید.

زادگان نامدار این روز عبارتند از گئورگ ویلهلم فریدریش هگل (۱۱۴۹) و جوزپه پئانو ریاضیدان و فیلسوف ایتالیایی (۱۲۳۷). در پنجم شهریور سال ۱۲۸ هجری خورشیدی هم قحطبه بن شیب طائی که از مردم خراسان و یاران ابومسلم خراسانی بود و مانند او نامی عربی برای خود برگزیده بود، درگذشت. او از سرداران نامدار خراسانی بود که در نابودی امویان نقشی مهم ایفا کرد. رفتگان مهم دیگر این روز عبارتند از تیتیان نقاش و اندیشمند ایتالیایی (۹۵۵)، عنایت‌الله خان مشرقی ریاضیدان و سیاستمدار پاکستانی و بنیانگذار جنبش خاکساریه (۱۳۴۲)، لوکوبوزیه معمار نامدار (۱۳۴۴) و هایله سلاسی امپراتور حبشه (۱۳۵۴).

جوزپه پئانو

لوکوبوزیه

هایله سلاسی